

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej**

z dnia 25 maja 1928 r.

**w sprawie wydania regulaminu Najwyższego
Trybunału Administracyjnego.**

Na podstawie art. 32 ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 68, poz. 400) zarządzam co następuje:

§ 1. Na wniosek Rady Ministrów wydaję dołączony regulamin Najwyższego Trybunału Administracyjnego, uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne tegoż Trybunału.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 lipca 1923 r. w przedmiocie wydania regulaminu Najwyższego Trybunału Administracyjnego (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 630).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: w z. *K. Bartel*

Załącznik do rozp. Prezydenta
Rzeczypospolitej z dnia 25 maja 1928 r.
(poz. 537).

REGULAMIN NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO.

I.

Przepisy ogólne.

§ 1.

Siedzibą Najwyższego Trybunału Administracyjnego jest m. st. Warszawa.

§ 2.

Językiem urzędowym Najwyższego Trybunału Administracyjnego jest język polski.

II.

Organizacja wewnętrzna.

Pierwszy Prezes.

§ 3.

Pierwszego Prezesa w razie przeszkody w pełnieniu obowiązków zastępuje w sprawach administracji Najwyższego Trybunału Administracyjnego najstarszy służbą prezes względnie sędzia.

Izby, prezesi i sędziowie.

§ 4.

Najwyższy Trybunał Administracyjny dzieli się na izby wedle rodzaju spraw.

§ 5.

Podziału czynności między izby oraz przydziału prezesów i sędziów do poszczególnych izb dokonuje Ogólne Zgromadzenie po wysłuchaniu opinii w sprawach podziału czynności — prezesów izb, w sprawach zaś przydziału prezesów i sędziów — Kolegium Administracyjnego, które w razie gdy chodzi o zmiany dotychczasowego przydziału, zasięgnie uprzednio zdania zainteresowanych prezesów i sędziów.

Pierwszy Prezes kieruje również jedną izbą.

§ 6.

Prezesów w kierownictwie izb i w przewodniczeniu rozprawom zastępuje prezes innej izby lub najstarszy służbą sędzia, przydzielony do danej izby.

§ 7.

O starszeństwie służbowem prezesów lub sędziów rozstrzyga dzień nominacji na dane stanowisko w Najwyższym Trybunale Administracyjnym, a w razie równoczesnego mianowania dane, w następującej kolejności:

- a) czas służby państwowej lub pracy w adwokaturze albo w notariacie, liczony jednak nie wcześniej, jak od ukończenia studiów prawniczych z przepisaniem egzaminami,
- b) wiek.

W wypadkach powtórnej nominacji rozstrzygającym jest dzień nominacji pierwotnej, z przesunięciem jednak o okres pozostawiania na innym stanowisku.

Postanowienia powyższe nie naruszają ustalonego już porządku starszeństwa prezesów i sędziów, zamianowanych przed dniem wejścia w życie niniejszego regulaminu.

Ogólne Zgromadzenie.

§ 8.

Do Ogólnego Zgromadzenia należy poza sprawami ustawowo przekazanemi jego decyzji także wydawanie na żądanie Pierwszego Prezesa opinii w sprawach administracji Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

§ 9.

Ogólne Zgromadzenie zwołuje Pierwszy Prezes z własnej inicjatywy lub na pisemny wniosek 1/3 części urzędujących sędziów najdalej w ciągu 6 tygodni, licząc od dnia wręczenia wniosku. Pierwszy Prezes ustala równocześnie porządek dzienny posiedzenia.

Wnioski, zgłoszone poza porządkiem dziennym, mogą być rozpatrywane wyjątkowo i to za zgodą Ogólnego Zgromadzenia; dotyczy to również drobniejszych kwestyj prawnych (§ 45).

§ 10.

Uchwały Ogólnego Zgromadzenia zapadają bezwzględna większością głosów obecnych, o ile ustawowo nie postanowiono inaczej.

Przewodniczący oddaje głos na końcu. Głos ten rozstrzyga w razie równości głosów.

§ 11.

O ile Ogólne Zgromadzenie w poszczególniej sprawie nie postanowi jednogłośnie inaczej, głosowanie dotyczące wyboru osób, poruczonego ogólnemu Zgromadzeniu, oraz wszelkich osobistych spraw członków Ogólnego Zgromadzenia odbywa się kartkami.

Przy wyborach w razie rozstrzelenia się głosów następuje wybór ściślejszy między kandydatami, którzy otrzymali największą ilość głosów. W razie równości głosów odbywa się powtórne głosowanie, a gdy przy niem powtórzy się równość głosów — rozstrzyga los.

Przy ustalaniu trzech kandydatów na stanowiska sędziów z listy rocznej wybór odbywa się na każdego z nich osobno, z równoczesnym wskazaniem porządku, w jakim są proponowani.

Ogólne Zgromadzenie może uchwalić głosowanie kartkami także w każdej innej sprawie. Postanowienie to nie odnosi się do rozstrzygania kwestyj prawnych (§ 46).

Kolegium Administracyjne.

§ 12.

Przepisy, dotyczące okresu pełnienia funkcji przez członków Kolegium Administracyjnego, wybranych przez Ogólne Zgromadzenie, mają zastosowanie także do członków tegoż Kolegium, powołanych przez Pierwszego Prezesa.

Do ważności uchwał Kolegium Administracyjnego wymagana jest obecność pięciu członków względnie zastępców.

Uchwały zapadają bezwzględna większością głosów. Poza tem mają tu odpowiednie zastosowanie postanowienia zawarte w § 11.

Sekretariat Prawniczy.

§ 13.

Kierownictwo bezpośrednie sekretariatu prawniczego sprawuje naczelnik tegoż sekretariatu.

Naczelnik sekretariatu prawniczego jest także kierownikiem biura prezydjalnego przy Pierwszym Prezesie i wykonywa nadzór bezpośredni nad kancelarją oraz nad niższymi funkcjonariuszami Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

§ 14.

Członek sekretariatu prawniczego, pełniący funkcje protokolanta, przygotowuje na dane posiedzenie niejawne względnie na rozprawę potrzebny materiał, jak akta, książki z biblioteki i t. p.

§ 15.

Członkom Sekretariatu mogą być w miarę potrzeby przydzielane do załatwiania także sprawy administracyjne i gospodarcze, dotyczące Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Prezesi izb w porozumieniu z naczelnikiem sekretariatu prawniczego mogą im też poruczać opracowywanie dla sędziów referentów wniosków w poszczególnych sprawach procesowych.

§ 16.

Członkowie sekretariatu podlegają jako urzędnicy państwowi przepisom ustawy o państwowej służbie cywilnej.

§ 17.

Bliższe postanowienia co do sposobu urzędowania sekretariatu prawniczego zawiera instrukcja, którą wydaje Pierwszy Prezes.

Biblioteka.

§ 18.

Biblioteką zarządza urzędnik kancelaryjny, przeznaczony przez naczelnika sekretariatu prawniczego.

Komplet sędziów, wybrany corocznie przez Ogólne Zgromadzenie, przedstawia Pierwszemu Prezesowi wykazy dzieł, które należy zakupić dla biblioteki i dla zakupna których mają być uzyskane potrzebne kredyty w budżecie.

Kancelarja.

§ 19.

Kancelarja Najwyższego Trybunału Administracyjnego dzieli się na: biuro prezydjalne przy Pierwszym Prezesie, oddział rachunkowy i kancelarję sądową.

§ 20.

Do biura prezydjalnego należy przygotowywanie spraw personalnych, administracyjnych i gospodarczych Trybunału.

Biuro prezydjalne prowadzi również wykaz osób, które zgłosiły swoją kandydaturę na stanowisko sędziego w Najwyższym Trybunale Administracyjnym. Sędziowie mają prawo przeglądania tego wykazu.

§ 21.

Oddział rachunkowy załatwia właściwe sobie czynności w myśl obowiązujących go przepisów i instrukcyj.

§ 22.

Kancelarja sądowa dzieli się na dziennik podawczy, ekspedyturę i registraturę.

§ 23.

Zakres działania, podział czynności i sposób urzędowania poszczególnych działów kancelarji

(biura prezydjalnego, oddziału rachunkowego i kancelarji sądowej) oraz biblioteki określa instrukcja, którą wydaje Pierwszy Prezes.

III.

Sposób urzędowania.

Postępowanie wstępne i posiedzenia niejawne.

§ 24.

Jeżeli skarga z przyczyn, wymienionych w art. 14 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 68, poz. 400), nie nadaje się do postępowania, sędzia referent skieruje ją na posiedzenie niejawne i przedstawi swój wniosek.

§ 25.

Po nadejściu akt i ewentualnej odpowiedzi na skargę, względnie po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu (art. 15 ustęp 2 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym) sędzia referent, jeżeli uważa sprawę za nadającą się do rozprawy, opracuje na piśmie stan faktyczny tudzież swój wniosek z motywami i zgłosi sprawę na posiedzenie niejawne celem przekazania jej do rozprawy.

W przypadkach, w których na zasadzie art. 18 ustęp 1 i art. 19 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia rozprawy, sędzia referent zgłasza sprawę na posiedzenie niejawne i przedstawia na niem swój wniosek wraz z motywami, opracowanymi na piśmie.

§ 26.

Po uchwale, przekazującej sprawę do rozprawy, prezes izby wyznacza termin tejże rozprawy. Wezwania do rozprawy należy wystosować w ten sposób, by je interesowani otrzymali, o ile możliwości, na 14 dni przed terminem rozprawy.

§ 27.

Sędzia referent winien swój wniosek wraz z motywami (§ 25 ust. 1) przedłożyć prezesowi izby najpóźniej na 3 dni przed rozprawą.

Rozprawa.

§ 28.

Członkowie kompletu orzekającego używają na rozprawie togę jako stroju urzędowego. Bliższe przepisy w tym przedmiocie wydaje Rada Ministrów.

§ 29.

Na rozprawie po wywołaniu sprawy przez protokolanta komplet orzekający sprawdza uprawnienia do zastępstwa osób, występujących w imieniu stron.

Członkowie kompletu orzekającego mogą na rozprawie zadawać stronom i ich zastępcom pytania, zmierzające do wyjaśnienia sprawy.

§ 30.

Skoro sprawa jest dostatecznie omówiona, przewodniczący zamyka rozprawę, poczem Trybunał udaje się na naradę.

§ 31.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Sędziowie, przegłosowani w pewnym punkcie, obowiązani są mimo to do udziału w naradzie i głosowaniu nad dalszemi punktami, podporządko-

wując się zapadłym już uchwałam (głosowanie stante concluso). Jeżeli w toku narady okaże się potrzeba ustalenia okoliczności faktycznych, nieujawnionych przy rozprawie, należy rozprawę otworzyć na nowo i ustalenia te przeprowadzić.

§ 32.

Ogłoszenia wyroku słuchają osoby, obecne na sali a nie należące do kompletu orzekającego, stojąco.

§ 33.

W wyrokach należy wymienić skład kompletu orzekającego.

Wyroki podpisuje cały komplet orzekający, uchwały podpisuje prócz referenta przewodniczący.

Wypisy wyroków i uchwał kompletu orzekającego, przeznaczone dla stron, podpisuje prezes i członek sekretariatu.

Wszystkie wypisy i odpisy przeznaczone dla stron mają być zaopatrzone pieczęcią urzędową.

§ 34.

Jeżeli wyrok lub uchwała opiera się na zasadzie prawnej, która już w innym wyroku lub uchwałce została szczegółowo uzasadniona, można zamiast powtórzenia tego uzasadnienia przytoczyć jego streszczenie z powołaniem się na motywy poprzedniego wyroku lub uchwały.

§ 35.

Jeżeli uchwała, wyrok lub jego uzasadnienie zapadną wbrew wnioskowi referenta, opracuje je wnioskodawca, względnie jeden z sędziów, którzy za tym wnioskiem głosowali, o ile sam referent opracowania się nie podejmie.

§ 36.

Wnioski pisemne, o ile nie zostały cofnięte, pozostają w aktach.

§ 37.

Sposób wykonania kar porządkowych, orzeczonych przez Trybunał, określi rozporządzenie Rady Ministrów.

Sprostowania.

§ 38.

Jeżeli w wyrokach i uchwałach, ich wypisach lub odpisach, okaże się błąd pisarski albo omyłka rachunkowa, należy je na żądanie strony lub wedle uznania Trybunału z urzędu sprostować. Sprostowanie winno nastąpić we wszystkich egzemplarzach przez Najwyższy Trybunał Administracyjny wydanych. Jeżeli która ze stron egzemplarza swojego do sprostowania nie przedłoży, należy doręczyć jej inny egzemplarz odpowiednio sprostowany.

Doręczenia.

§ 39.

Doręczenia wyroków, uchwał i wezwań Najwyższego Trybunału Administracyjnego skutecznia się z reguły przez pocztę. Władzom w siedzibie Trybunału doręcza się z reguły bezpośrednio za potwierdzeniem w księdze doręczeń. O ile występuje zastępca stron lub władzy, z mocy prawa lub upoważnienia, wystarcza doręczenie do rąk zastępcy. W razie wniesienia wspólnej skargi lub innych pism procesowych przez więcej osób, które nie ustano-

wiły wspólnego pełnomocnika, Trybunał może zarządzić doręczenie tylko jednej z tych osób.

§ 40.

Jeżeli skarżący w czasie wniesienia skargi ma swoje miejsce zamieszkania zagranicą lub jeżeli w ciągu postępowania przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym przesiedli się na stałe lub czasowo zagranicę, winien podać adres dla doręczeń w kraju; w przeciwnym razie Najwyższy Trybunał Administracyjny może zarządzić wywieszenie na swojej tablicy sądowej pisma (uchwały, wezwania, wyroku i t. p.), przeznaczonego dla skarżącego. Z upływem dni 8 od dnia tego wywieszenia Trybunał uważać będzie doręczenie za dokonane.

Jeżeli doręczenie zarządza się zagranicę, winno ono nastąpić za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

§ 41.

Najwyższy Trybunał Administracyjny może postąpić w sposób wskazany w § 40 także w razie, jeżeli skarżący, nie wyjeżdżając zagranicę, zmienił po wniesieniu skargi wymienione w niej miejsce zamieszkania i nie wskazał Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu swego nowego adresu.

§ 42.

Postanowienia, zawarte w §§ 40 i 41, mają odpowiednio zastosowanie do interesowanych osób trzecich.

§ 43.

W kwestjach, dotyczących doręczeń a nie unormowanych w niniejszym regulaminie, mają zastosowanie przepisy zawarte w ustawach o postępowaniu cywilnym obowiązujących w miejscu doręczenia.

Prawo ubogich.

§ 44.

O przyznanie zwolnienia od opłat (art. 20 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym) prosić należy równocześnie z wniesieniem skargi; proszący winien przedłożyć świadectwo ubóstwa, wydane przez powołane do tego organa.

Przydanie zastępcy z urzędu może nastąpić w każdym stadium postępowania na prośbę strony, popartą również świadectwem ubóstwa.

Przydanie tego zastępcy w celu uzupełnienia skargi podpisem adwokata jest niedopuszczalne.

Rozstrzyganie kwestyj prawnych przez Ogólne Zgromadzenie i przez komplety wzmocnione.

§ 45.

Jeżeli rozstrzygnięcie kwestji prawnej zostało przekazane Ogólnemu Zgromadzeniu, Pierwszy Prezes wyznaczy referenta i korreferenta, którzy złożą swoje wnioski z motywami na piśmie najpóźniej na dni 10 przed terminem posiedzenia Ogólnego Zgromadzenia. Wnioski te winny być sformułowane w ten sposób, aby umożliwić głosowanie przez „tak” lub „nie”.

Biuro prezydjalne zawiadamia o terminie posiedzenia Ogólnego Zgromadzenia na 5 dni naprzód, doręczając równocześnie każdemu z członków tego Zgromadzenia odpis wniosków wraz z motywami, wspomnianych w ustępie poprzednim

§ 46.

Na posiedzeniu Ogólnego Zgromadzenia przedstawi — o ile to jeszcze potrzebne — sprawę i swój wniosek naprzód referent, potem korreferent, poczem następuje narada, a po niej głosowanie, nad pytaniami w porządku, jaki przewodniczący uzna za właściwy.

§ 47.

Uchwały Ogólnego Zgromadzenia, powzięte w myśl paragrafu poprzedniego, wiążą komplety orzekające.

§ 48.

Posiedzenia kompletów wzmocnionych do liczby 5 względnie 9 członków zwołuje prezes izby, w skład której wchodzi dany komplet orzekający.

W skład kompletu wzmocnionego wchodzi wszyscy członkowie kompletu orzekającego, a nadto w potrzebnej ilości inni członkowie danej izby względnie zastępcy.

§ 49.

Komplet wzmocniony rozstrzyga:

- a) w kwestjach prawnych, przekazanych mu przez komplet orzekający,
- b) w wypadkach, jeżeli choćby jeden z członków kompletu orzekającego w składzie trzech członków lub dwóch członków kompletu orzekającego w składzie pięciu członków uzna, że zapatrywanie kompletu w pewnej kwestji prawnej jest sprzeczne z zapatrywaniem prawnem, ustalonym ostatnio przez Trybunał.

§ 50.

Sposób postępowania w kompletach wzmocnionych jest taki sam, jak na Ogólnym Zgromadzeniu z tą różnicą, iż nie jest konieczne formułowanie wniosków i motywów na piśmie.

Uchwała wzmocnionego kompletu wiąże komplet orzekający.

Komplet wzmocniony może przekazaną sobie kwestję prawną oddać pod rozstrzygnięcie Ogólnego Zgromadzenia.

Protokoły z posiedzeń niejawnych i rozpraw.

§ 51.

Na każdym posiedzeniu Ogólnego Zgromadzenia, kompletu wzmocnionego i kompletu orzekającego oraz na każdej rozprawie łącznie z naradą musi być, o ile ustawowo nie postanowiono inaczej, obecny jeden z członków sekretariatu prawniczego, jako protokółant.

§ 52.

Protokółant sporządza w ciągu dni 8 z każdego posiedzenia Ogólnego Zgromadzenia protokół, obejmujący wszystkie sprawy, które były przedmiotem obrad, z każdego zaś innego posiedzenia niejawnego protokół odrębny dla każdej poszczególnej sprawy.

W protokołach tych należy wymienić obecnych, określić przedmiot obrad, przedstawić zwięźle, lecz wyczerpująco ich przebieg wraz z wynikiem głosowania, wszelako bez zaznaczania, kto za jakim wnioskiem się wypowiedział i jak głosował. Każdemu sędziemu wolno jednak żądać wymienienia jego nazwiska przy streszczeniu poglądów, które wypowiedział.

Każdemu sędziemu wolno również dołączyć do protokołu opracowane na piśmie motywy, które

przytoczył na posiedzeniu, na uzasadnienie swego zapatrywania.

Protokoły z posiedzeń niejawnych są tajne.

§ 53.

Przewodniczący posiedzenia sprawdza protokół i podpisuje go wraz z protokółantem.

Każdemu sędziemu służy następnie w ciągu dni 14, licząc od dnia posiedzenia, prawo domagania się sprostowania lub uzupełnienia protokołu; opóźnienie w sporządzeniu protokołu nie może uszczuplić tego prawa. O potrzebie sprostowania względnie uzupełnienia protokołu, jeśli sprzeciwi się temu przewodniczący danego posiedzenia, rozstrzyga, o ile chodzi o posiedzenie kompletu wzmocnionego lub orzekającego, ten sam komplet w ciągu dni 14 — o ile zaś chodzi o posiedzenie Ogólnego Zgromadzenia, to samo Zgromadzenie na najbliższym posiedzeniu.

§ 54.

Z każdej rozprawy sporządza protokółant odrębny protokół rozprawy.

Protokół ten obejmuje oznaczenie sprawy, nazwiska sędziów i protokółanta, nazwiska obecnych przy rozprawie stron względnie ich zastępców i krótki przebieg rozprawy.

Pozatem mają odpowiednie zastosowanie postanowienia zawarte w § 52.

Ewidencja tez prawnych.

§ 55.

Uchwały Zgromadzenia Ogólnego w kwestjach prawnych oraz uchwały kompletów wzmocnionych utrzymywać należy w ewidencji tak, by one dla każdego sędziego były dostępne.

W ten sam sposób należy utrzymywać w ewidencji wszystkie zasadnicze kwestje prawne, które były przedmiotem uchwał lub wyroków kompletów orzekających.

Szczegółowe zarządzenia dla utrzymania należytej ewidencji wydaje Pierwszy Prezes.

Ferje.

§ 56.

W okresie feryjnym od dnia 15 czerwca do dnia 15 września odbywają się posiedzenia niejawne, a pozatem rozprawy w sprawach niecierpiących zwłoki.

IV.

Postanowienia końcowe.

§ 57.

Zmiany niniejszego regulaminu mogą być dokonane tylko w sposób określony w art. 32 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.